

TEMATYKA ZAJĘĆ

WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE

KLASA 4, 5, 6, 7, 8

Realizowana na podstawie programu nauczania:

Teresa Król, Wędrując ku dorosłości.

TEMATYKA ZAJĘĆ WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE KLASA 4

Realizowana na podstawie programu nauczania:
Teresa Król, Wędrując ku dorosłości.

	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	
1	Wspólnota domu, serca i myśli – funkcje rodziny	- ukazanie wartości rodziny w życiu człowieka -uświadomienie celowości zajęć, poznanie treści, które będą przedmiotem zajęć -tworzenie kontraktu dotyczącego zasad pracy na zajęciach -poznanie różnych funkcji rodziny	
2	Witaj w domu – funkcja prokreacyjna i opiekuńcza	- uświadomienie uczniom znaczenia funkcji prokreacyjnej w życiu rodziny - zrozumienie istoty funkcji prokreacyjnej w życiu rodzinnym i społecznym - omówienie, w czym przejawia się troska rodziców o dzieci	
3	Zasady i normy - funkcje wychowawcza i socjalizacyjna	-uświadomienie potrzeby okazywania szacunku osobom starszym, doceniania ich wysiłku pracy - poznanie pojęć: wrażliwość altruizm, empatia -uświadomienie potrzeby pracy nad swoim charakterem i samorozwojem wzbudzanie refleksji dotyczących różnych postaw i zachowań wobec osób starszych	
4	Miłość, która scala – funkcje psychiczne – uczuciowa i kontrolna	-uświadomienie czym jest miłość i jakie są cechy miłości -uświadomienie że każdy człowiek chce kochać i być kochanym -wskazanie cech miłości	

		-wzbudzanie refleksji dotyczącej troski rodziców o dzieci w relacji funkcji kontrolnej	
5	Jesteśmy razem – funkcje: rekreacyjno – towarzyska, kulturowa i ekonomiczna	<p>-uświadomienie potrzeby tworzenia rodzinnej wspólnoty i współodpowiedzialności,także w sferze ekonomicznej</p> <p>-uzasadnienie potrzeby podtrzymywania więzi z bliższą i dalszą rodziną oraz znajomymi</p> <p>-zrozumienie wysiłku rodziców w zapewnieniu potrzeb bytowych rodziny</p> <p>-uświadomienie potrzeby rezygnacji z niektórych zachcianek,dzięki czemu można ułatwić rodzicom realizację koniecznych wydatków</p> <p>-uświadomienie walorów czynnego wypoczynku</p>	
6	Człowiek istota płciowa	<p>-uświadomienie odrębności płci w kontekście rodzicielstwa</p> <p>-dostrzeżenie i omówienie ról życiowych mężczyzn i kobiet</p> <p>-przedstawienie istoty uzupełniania się płci</p>	
7	Przekazywanie życia – budowa i fizjologia układu rozrodczego kobiety	<p>-uświadomienie uczennicom, że ich organizm wkrótce zacznie się zmieniać, aby przygotować się do podjęcia w przyszłości pełnienia ról małżeńskich i rodzinnych</p> <p>-określenie, czym jest małżeństwo i ojcostwo</p> <p>-wskazywanie perspektyw swojego psychicznego rozwoju w celu podjęcia przyszłej roli związanej z macierzyństwem</p> <p>-funkcjonowanie układu rozrodczego dojrzewającej dziewczyny</p> <p>-zaakceptowanie faktu, że organizm zaczyna się zmieniać</p>	Lekcja dla grupy dziewcząt
8	U progu dojrzewania	-uświadomienie, że pod wpływem hormonów rozpoczynają się pierwsze zmiany zachodzące w	Lekcja dla grupy dziewcząt

		<p>organizmie dziewczynki – okres zwany pokwitaniem</p> <ul style="list-style-type: none"> -przyjęcie i zaakceptowanie procesów fizycznych które zachodzą u adolescentki -charakteryzacja właściwego sposobu odżywiania i higieny w tym okresie -zrozumienie, że każdy organizm ma swój indywidualny rytm dojrzewania 	
9	Rodzi się dziecko	<p>-uświadomienie wartości życia ludzkiego od poczęcia</p> <ul style="list-style-type: none"> -opisanie kolejnych etapów rozwoju dziecka w okresie prenatalnym -charakterystyka okresu ciąży i podstawowe zasady higienicznego trybu życia matki w tym okresie -istotna rola ojca w w opiece nad matka oczekującą dziecka -potrzeba miłości matki i ojca do nowo narodzonego dziecka -wyjaśnienie potrzeby pomocy rodzicom w sytuacji narodzin brata lub siostry 	Lekcja dla grupy dziewcząt
10	Intymność	<p>-uświadomienie, że każdy człowiek ma prawo do szacunku i godności osobistej</p> <ul style="list-style-type: none"> -rozdzielanie kontaktów społecznych, które wymagają różnych stopni bliskości fizycznych -określanie czym jest intymność -wskazywanie potrzeb zachowania intymności i nietykalności osobistej 	Lekcja dla grupy dziewcząt
11	Obrona własnej intymności	<p>-uświadomienie prawa do intymności i zachowania dystansu wobec osób nieznanymi</p> <ul style="list-style-type: none"> -sposoby właściwej reakcji, gdy ktoś próbuje naruszyć sferę intymności -zachowanie czujności w kontaktach z osobami nieznanymi 	Lekcja dla grupy dziewcząt
12	Przekazywanie życia – budowa i fizjologia układu rozrodczego	<p>-uświadomienie uczniom, że ich organizm wkrótce zacznie się zmieniać, aby przygotować się do podjęcia w przyszłości pełnienia ról</p>	Lekcja dla grupy chłopców

	mężczyzny	<p>mażeńskich i rodzinnych</p> <ul style="list-style-type: none"> -określenie, czym jest małżeństwo i ojcostwo -wskazywanie perspektyw swojego psychicznego rozwoju w celu podjęcia przyszłej roli związanej z macierzyństwem -funkcjonowanie układu rozrodczego mężczyzny -zaakceptowanie faktu, że organizm zaczyna się zmieniać 	
13	U progu dojrzewania	<ul style="list-style-type: none"> -uświadomienie, że pod wpływem hormonów rozpoczynają się pierwsze zmiany zachodzące w organizmie chłopca – okres zwany pokwitaniem -charakterystyczne przemiany zachodzące w organizmie chłopca -przyjęcie i zaakceptowanie procesów fizycznych które zachodzą u adolescenta -charakteryzacja właściwego sposobu odżywiania i higieny w tym okresie -rozumienie, że każdy organizm ma swój indywidualny rytm dojrzewania 	Lekcja dla grupy chłopców
14	Rodzi się dziecko	<ul style="list-style-type: none"> -uświadomienie wartości życia ludzkiego od poczęcia -opisanie kolejnych etapów rozwoju dziecka w okresie prenatalnym -charakterystyka okresu ciąży i podstawowe zasady higienicznego trybu życia matki w tym okresie -istotna rola ojca w w opiece nad matka oczekującą dziecka -potrzeba miłości matki i ojca do nowo narodzonego dziecka -wyjaśnienie potrzeby pomocy rodzicom w sytuacji narodzin brata lub siostry 	Lekcja dla grupy chłopców
15	Intymność	<ul style="list-style-type: none"> -uświadomienie, że każdy człowiek ma prawo do szacunku i godności osobistej -rozdzielanie kontaktów społecznych, 	Lekcja dla grupy chłopców

		<p>które wymagają różnych stopni bliskości fizycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> -określanie czym jest intymność -wskazywanie potrzeb zachowania intymności i nietykalności osobistej 	
16	Obrona własnej intymności	<ul style="list-style-type: none"> -uświadomienie prawa do intymności i zachowania dystansu wobec osób nieznanymy -sposoby właściwej reakcji, gdy ktoś próbuje naruszyć sferę intymności -zachowanie czujności w kontaktach z osobami nieznanymi 	Lekcja dla grupy chłopców
17	Koleżeństwo	<ul style="list-style-type: none"> -uświadomienie roli koleżeństwa w relacjach międzyludzkich -poznanie istoty koleżeństwa -różne rodzaje zachowań w relacjach koleżeńskich -dostrzeżenie, że kolega, koleżanka mogą mieć swoje potrzeby, zainteresowania -uzasadnienie obaw rodziców związanych z wyborem kolegów 	
18	Dobre wychowanie	<ul style="list-style-type: none"> -uświadomienie, że znajomość zasad dobrego wychowania jest przydatna w życiu każdego człowieka -omówienie dobrych manier w relacjach z najbliższymi, w domu, a także w szkole i miejscach publicznych -uzasadnienie dlaczego zwroty grzecznościowe, np proszę , dziękuję, przepraszam ułatwiają nam życie -dobór stosownego ubioru w zależności do różnych miejsc i okoliczności 	

TEMATYKA ZAJĘĆ WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE KLASA 5

Realizowana na podstawie programu nauczania:
Teresa Król, Wędrując ku dorosłości.

	Temat lekcji	Cel ogólny i omawiane zagadnienia	
1	Gdzie dom, tam serce twoje	-uświadomienie wartości rodziny i odpowiedzialności wszystkich jej członków za panujący w niej klimat -omówienie tematyki poruszanej na lekcjach wychowania do życia w rodzinie w klasie 5 -określenie zasad i reguł obowiązujących na lekcjach -poznanie wartości rodziny -wskazanie czynników warunkujących szczęście w rodzinie -zrozumienie, że wszyscy członkowie rodziny mają wpływ na panujący w niej klimat	
2	Rodzina - moje okno na świat	-uświadomienie uczniom roli rodziny w rozwoju osobowości i kształtowaniu postaw -poznanie swojego miejsca w rodzinie -zrozumienie, że rodzina wpływa na rozwój młodego człowieka przez system poznawanych wartości i organizację życia rodzinnego	
3	Emocje i uczucia	-uświadomienie uczniom potrzeby uczenia się panowania nad emocjami i uczuciami	

		<p>-poznanie i różnicowanie emocji i uczuć</p> <p>zrozumienie neutralności i biegunowości uczuć</p> <p>-sposoby radzenia sobie z emocjami</p> <p>-uświadomienie że dojrzałość emocjonalna wyraża się w panowaniu nad sobą</p>	
4	Porozmawiajmy	<p>-uświadomienie uczniom potrzeby uczenia się skutecznego porozumiewania</p> <p>-poznanie komunikacji międzyludzkiej i zasad skutecznego porozumiewania się</p> <p>-zapoznanie z czynnikami ułatwiającymi i utrudniającymi porozumiewanie się</p> <p>-rozumienie neutralności biegunowości uczuć</p> <p>-uświadomienie, że dojrzałość emocjonalna wyraża się w panowaniu nad sobą</p>	
5	Świętowanie	<p>-uświadomienie uczniom wartości świętowania</p> <p>- poznanie rodzajów i specyfiki różnych świąt</p> <p>-uświadomienie na czym polega świętowanie</p> <p>-tradycje rodzinne i ich wartość</p> <p>-zrozumienie, że obdarowywanie innych jest wyrazem pamięci i okazywania życzliwości</p> <p>-świętowanie jako wartość, którą warto pielęgnować</p>	

6	Zaplanuj odpoczynek	<p>-wskazanie na atuty dobrze zorganizowanego wypoczynku</p> <ul style="list-style-type: none"> -uświadomienie że nie tylko praca alei odpoczynek jest obowiązkiem człowieka -poznanie zasad prawidłowego wypoczynku -zrozumienie potrzeby biernego i czynnego wypoczynku -sposoby spędzania czasu wolnego - uświadomienie potrzeby i umiejętności planowania odpoczynku 	
7	Moje ciało	<p>-uświadomienie potrzeby traktowania siebie i innych z szacunkiem</p> <ul style="list-style-type: none"> -poznanie wartości i znaczenia ludzkiego ciała -zrozumienie, że dla osobistego rozwoju ważne jest zaakceptowanie swojego ciała i płci -uświadomienie, że każdy człowiek ma prawo do godności szacunku uświadomienie znaczenia naturalnej wstydlivosti 	Lekcja dla grupy dziewcząt
8	Dojrzewam	<p>-uświadomienie uczniom celowości zmian zachodzących w okresie dojrzewania</p> <ul style="list-style-type: none"> -zrozumienie czym jest i jaką rolę w życiu odgrywa dojrzewanie -poznanie fizycznych przejawów okresu dojrzewania -zrozumienie, że każda osoba rozwija się w swoim tempie - uświadomienie sobie, że trudności okresu dojrzewania są przemijające i trzeba je zaakceptować 	Lekcja dla grupy dziewcząt
9	Dbam o higienę	<p>-uświadomienie uczennicom</p>	Lekcja dla grupy

		<p>potrzeby wypracowania nawyków higieny osobistej</p> <ul style="list-style-type: none"> -problematyka higieny okresu dojrzewania -poznanie środków higieny osobistej -rodzaje zabiegów higienicznych i zasady ich stosowania uświadomienie, że celem przestrzegania higienicznego trybu życia jest dobre samopoczucie i zdrowie 	dziewcząt
10	Zdrowy styl życia	<p>- uświadomienie uczniom konieczności dbania o zdrowy styl życia</p> <ul style="list-style-type: none"> -uświadomienie co oznacza zdrowy styl życia poznanie zasad zdrowego stylu życia - uzasadnienie konieczności zdrowego odżywiania się, aktywności fizycznej i wypoczynku -uświadomienie, że każdy może indywidualnie wpływać na swój tryb życia i decydować o zdrowiu i rozwoju 	Lekcja dla grupy dziewcząt
11	Zrozumieć siebie i innych	<p>- uświadomienie uczniom, że pokonanie psychicznych trudności okresu dojrzewania jest możliwe</p> <ul style="list-style-type: none"> -uświadomienie, że zmiany okresu dojrzewania dotyczą również sfery psychicznej - psychiczne trudności okresu dojrzewania i sposoby radzenia sobie z nimi <p>zrozumienie, że należy uczyć się zachowań, które nie ranią siebie i innych</p>	Lekcja dla grupy dziewcząt
12	Moje ciało	<p>-uświadomienie potrzeby traktowania siebie i innych z</p>	Lekcja dla grupy chłopców

		<p>szacunkiem</p> <ul style="list-style-type: none"> -poznanie wartości i znaczenia ludzkiego ciała -zrozumienie, że dla osobistego rozwoju ważne jest zaakceptowanie swojego ciała i płci -uświadomienie, że każdy człowiek ma prawo do godności szacunku uświadomienie znaczenia naturalnej wstydlivosti 	
13	Dojrzewam	<p>-uświadomienie uczniom celowości zmian zachodzących w okresie dojrzewania</p> <ul style="list-style-type: none"> -zrozumienie czym jest i jaką rolę w życiu odgrywa dojrzewanie -poznanie fizycznych przejawów okresu dojrzewania -zrozumienie, że każda osoba rozwija się w swoim tempie - uświadomienie sobie, że trudności okresu dojrzewania są przemijające i trzeba je zaakceptować 	Lekcja dla grupy chłopców
14	Dbam o higienę	<p>-uświadomienie uczniom potrzeby wypracowania nawyków higieny osobistej</p> <ul style="list-style-type: none"> -problematyka higieny okresu dojrzewania -poznanie środków higieny osobistej -rodzaje zabiegów higienicznych i zasady ich stosowania uświadomienie, że celem przestrzegania higienicznego trybu życia jest dobre samopoczucie i zdrowie 	Lekcja dla grupy chłopców
15	Zdrowy styl życia	<p>- uświadomienie uczniom konieczności dbania o zdrowy styl życia</p> <ul style="list-style-type: none"> -uświadomienie co oznacza zdrowy styl życia poznanie zasad 	Lekcja dla grupy chłopców

		<p>zdrowego stylu życia</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnienie konieczności zdrowego odżywiania się, aktywności fizycznej i wypoczynku - uświadomienie, że każdy może indywidualnie wpływać na swój tryb życia i decydować o zdrowiu i rozwoju 	
16	Zrozumieć siebie i innych	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom, że pokonanie psychicznych trudności okresu dojrzewania jest możliwe - uświadomienie, że zmiany okresu dojrzewania dotyczą również sfery psychicznej - psychiczne trudności okresu dojrzewania i sposoby radzenia sobie z nimi <p>zrozumienie, że należy uczyć się zachowań, które nie ranią siebie i innych</p>	Lekcja dla grupy chłopców
17	Mądry wybór w świecie gier	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom wpływu gier komputerowych na ich rozwój i zachowanie - zalety i wady gier komputerowych - uświadomienie uczniom, że od gier komputerowych można się uzależnić - zrozumienie mechanizmu uzależnienia - zasady korzystania z gier komputerowych - wpływ gier komputerowych na rozwój młodego człowieka 	
18	Uprzejmość i uczynność	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom potrzeby wypracowania w sobie postawy życzliwości wobec innych osób 	

		<ul style="list-style-type: none"> - definicja uprzejmości i życzliwości - sposoby okazywania życzliwości innym - uprzejmość i uczynność fundamentem koleżeństwa i przyjaźni - uświadomienie uczniom, że pomaganie innym może dawać radość i satysfakcję 	
19	Poszukiwany przyjaciel	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom wartości przyjaźni w życiu człowieka - różnice pomiędzy koleżeństwem a przyjaźnią - cechy dobrego przyjaciela - zrozumienie, że przyjaźni trzeba się uczyć przez kształtowanie własnego charakteru 	

TEMATYKA ZAJĘĆ WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE KLASA 6

Realizowany na podstawie programu nauczania:
Teresa Król, Wędrując ku dorosłości.

	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	
1	Z rodziny się nie wyrasta	<ul style="list-style-type: none">- uświadomienie uczniom, że najważniejsza w rodzinie jest miłość i poświęcony czas- omówienie najważniejszych treści WDŻ w klasie 6- przedstawienie rodziny jako najmniejszej grupy (komórki) społecznej i najważniejsze środowisko życia człowieka- charakterystyka różnych typów rodzin: małżeństwa (nuklearna, rodziny wielopokoleniowej, pełnej, niepełnej, zrekonstruowanej- ukazanie specyfiki i roli rodzin zastępczych- omówienie na czym polega adopcja	
2	Rodzinne wychowanie	<ul style="list-style-type: none">- uświadomienie uczniom, że wychowanie to zachęta do szukania w życiu prawdy- wskazanie, że rodzina pomaga budować hierarchię wartości które wspierają młodego człowieka w podejmowaniu życiowych decyzji- wyjaśnienie w czym tkwi istota wychowania w rodzinie- wskazanie znaczenie zasad i norm moralnych w życiu człowieka- wskazanie wagi prawdy i uczciwości oraz postawy uczynności w życiu rodzinnym	

3	Rozwój ku dojrzałości i odpowiedzialności	<p>uświadomienie uczniom, że dorosłość i dojrzałość to nie to samo</p> <ul style="list-style-type: none"> -określenie celów życiowych związanych z rozwojem i odpowiedzialnością - zrozumienie troski rodziców o rozwój samodzielności ich dzieci - wskazanie roli aktywności własnej w rozwoju swoich predyspozycji i pasji - określenie na czym polega samowychowanie i odpowiedzialność za własne lub czyjeś czyny 	
4	Sztuka rozmowy	<p>uświadomienie uczniom, że każdy z nas winien być odpowiedzialny za wypowiedane i pisane słowa oraz za manifestowane reakcje</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawienie procesu komunikacji społecznej - ukazanie sztuki wartości porozumiewania się w życiu rodzinnym i społecznym - wyjaśnienie znaczenia komunikacji werbalnej i niewerbalnej - określenie na czym polega umiejętność słuchania - omówienie zasad poprawnej komunikacji 	
5	Gdy trudno się porozumieć	<p>uświadomienie uczniom, że nieporozumienia z rodzicami mogą być bolesne i trudne ale najważniejsza jest miłość</p> <ul style="list-style-type: none"> - źródła powstawania sporów i nieporozumień w rodzinie <ul style="list-style-type: none"> - różnice pomiędzy nieporozumieniem a konfliktem - omówienie skutków nieporozumień i sporów w rodzinie bliższym i dalszym 	

		<p>otoczeniu</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazanie atutów komunikacji i inne czynniki ułatwiające rozwiązanie spornych kwestii - przedstawienie sposobów rozwiązywania sporów - wyjaśnienie dlaczego przeproszenie i wybaczenie są bardzo ważne w relacjach międzyludzkich 	
6	O presji rówieśniczej	<p>uświadomienie uczniom, że radzenie sobie z presją grupy i stresem pomoże uzyskać wewnętrzną równowagę i odporność na czynniki zagrażające zdrowiu psychicznemu</p> <ul style="list-style-type: none"> -określenie na czym polega atrakcyjność grup rówieśniczych -wyjaśnienie czym jest presja grupy i dlaczego należy jej się przeciwstawiać - definicja asertywności - uzasadnienie dlaczego stanowcze NIE wymaga dzielności i odwagi - sposoby asertywnego odmawiania - określenie czym jest stres i jakie są objawy jego przeżywania - sytuacje stresowe i sposoby radzenia sobie z nim 	
7	Zarządzanie sobą	<p>uświadomienie uczennicom, że właściwa organizacja i higieniczny tryb życia sprzyjają zdrowiu i dobremu samopoczuciu</p> <ul style="list-style-type: none"> - określenie na czym polega zarządzanie samym sobą i efektywne wykorzystanie czasu ocena rozkładu własnego dnia - uzasadnienie dlaczego ważny jest higieniczny tryb życia - przedstawienie znaczenia 	Lekcja dla grupy dziewcząt

		<p>stosowanego ubioru do różnych okoliczności</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówienie zasad zdrowego żywienia - uzasadnienie potrzeby higienicznego trybu życia - uzasadnienie potrzeby aktywności fizycznej szczególnie w okresie dojrzewania 	
8	Mój styl to zdrowie	<p>uświadomienie uczennicom, że konieczna jest obserwacja własnego organizmu, zgłaszanie rodzicom swoich niepokojów</p> <ul style="list-style-type: none"> - określenie trzech rodzajów zdrowia (wg definicji WHO) - wskazanie czynników od którego zależy zdrowie prokreacyjnej - uzasadnienie potrzeby konsultacji lekarskiej w sytuacjach zaburzeń układu rozrodczego 	Lekcja dla grupy dziewcząt
9	Dojrzewam do kobiecości	<p>uświadomienie uczennicom, że w okresie dojrzewania uwydatniają się i kształtują cechy specyficzne dla kobiet</p> <ul style="list-style-type: none"> - istotne cechy kobiecości i męskości - wskazanie zmian fizycznych które przygotowują organizm dziewcząt do roli macierzyństwa - uświadomienie, że niewłaściwe odżywianie zaburza rozwój (bulimia, anoreksja) - wyjaśnienie znaczenia akceptacji własnej płciowości 	Lekcja dla grupy dziewcząt
10	Mam swoją godność	<p>uświadomienie uczennicom, że przewidywanie niebezpiecznych sytuacji i asertywna postawa może je uchronić przed zachowaniami, które mogą</p>	Lekcja dla grupy dziewcząt

		<p>okazać się niebezpieczne</p> <ul style="list-style-type: none"> - określenie czym jest wielowymiarowość człowieka - wyjaśnienie, na czym polega poczucie własnej godności - określenie czym jest szacunek dla własnego ciała w kontekście godności - przedstawienie naturalnej potrzeby do zachowania intymności - określenie zachowania, które łamią prawo do intymności - uzasadnienie konieczności kształtowania postawy szacunku wobec siebie i innych - sposoby odmowy wobec próby naruszenia intymności - przykłady postawy czujności wobec dwuznacznych zachowań - uzasadnienie NIE dla pornografii 	
11	Stalking, hejting cyberprzemoc	<p>uświadomienie uczniom, że kultura bycia i zasady etyczne powinny obowiązywać również w sieci</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawienia ryzyka uzależnienia od Internetu - omówienie zasad roztropnego korzystania z mediów - krytyczna ocena sieciowego ekshibicjonizmu -charakterystyka zjawiska cyberprzemocy, stalkingu 	Lekcja dla grupy dziewcząt
12	Zarządzanie sobą	<p>- uświadomienie uczniom, że właściwa organizacja i higieniczny tryb życia sprzyjają zdrowiu i dobremu samopoczuciu</p> <ul style="list-style-type: none"> - określenie na czym polega zarządzanie samym sobą i efektywne wykorzystanie czasu 	Lekcja dla grupy chłopców

		<ul style="list-style-type: none"> - ocena rozkładu własnego dnia - przedstawienie znaczenia stosowanego ubioru do różnych okoliczności - omówienie zasad zdrowego żywienia - uzasadnienie potrzeby higienicznego trybu życia - uzasadnienie potrzeby aktywności fizycznej szczególnie w okresie dojrzewania 	
13	Mój styl to zdrowie	<p>uświadomienie uczniom, że konieczna jest obserwacja własnego organizmu, zgłaszanie rodzicom swoich niepokojów</p> <ul style="list-style-type: none"> - określenie trzech rodzajów zdrowia (wg definicji WHO) - wskazanie czynników od którego zależy zdrowie prokreacyjnej - uzasadnienie potrzeby konsultacji lekarskiej w sytuacjach zaburzeń układu rozrodczego 	Lekcja dla grupy chłopców
14	Dojrzewam do męskości	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom, że jego przyszłość istotnie zależy od przyjętego stylu życia wolnego od używek - istotne cechy kobiecości i męskości - wskazanie zmian fizycznych które przygotowują organizm chłopca do pełnienia przyszłych życiowych ról - uświadomienie, że właściwe odżywianie i prowadzony tryb życia decydują o zdrowiu i kondycji nastolatka - wyjaśnienie znaczenia akceptacji własnej płciowości 	Lekcja dla grupy chłopców
15	Mam swoją	uświadomienie uczniom, że	Lekcja dla grupy

	godność	<p>przewidywanie niebezpiecznych sytuacji i asertywna postawa może je uchronić przed zachowaniami, które mogą okazać się niebezpieczne</p> <ul style="list-style-type: none"> - określenie czym jest wielowymiarowość człowieka - wyjaśnienie, na czym polega poczucie własnej godności - określenie czym jest szacunek dla własnego ciała w kontekście godności - przedstawienie naturalnej potrzeby do zachowania intymności - określenie zachowania, które łamią prawo do intymności - uzasadnienie konieczności kształtowania postawy szacunku wobec siebie i innych - sposoby odmowy wobec próby naruszenia intymności - przykłady postawy czujności wobec dwuznacznych zachowań - uzasadnienie NIE dla pornografii 	chłopców
16	Stalking, hejting cyberprzemoc	<p>uświadomienie uczniom, że kultura bycia i zasady etyczne powinny obowiązywać również w sieci</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawienia ryzyka uzależnienia od Internetu - omówienie zasad roztropnego korzystania z mediów - krytyczna ocena sieciowego ekshibicjonizmu -charakterystyka zjawiska cyberprzemocy, stalkingu 	Lekcja dla grupy chłopców
17	Media- wybieram świadomie, korzystam bezpiecznie	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom, że refleksyjne podejście do mediów i analiza proponowanych treści może uchronić przed poddaniem się manipulacji i uzależnieniem 	

		<ul style="list-style-type: none"> - omówienie zalet masowej komunikacji - przedstawienie mechanizmów manipulacji w reklamie <ul style="list-style-type: none"> - ocena wagi kontaktów wirtualnych i porównanie z kontaktami społecznymi (koledzy, przyjaciele) w realu - krytyczna ocena sieciowych informacji - omówienie zagadnień odpowiedzialnego korzystania z mediów elektronicznych 	
18	Jak mogę ci pomóc?	<p>- uświadomienie uczniom, że zdarzają się ludziom z naszego otoczenia nieraz trudne sytuacje życiowe, a wtedy osobiste zaangażowanie i pomoc mogą przynieść ulgę, wyzwolić dobro, które daje również pomagającym radość i satysfakcję</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówienie trudnych sytuacji z życia rodzinnego, które wymagają wsparcia najbliższych, udzielania pomocy, okazania miłości - wskazanie osoby z bliskiego i dalszego otoczenia wymagające opieki, zainteresowania się nimi, psychicznego wsparcia - sposoby radzenia sobie z doświadczeniem nudy - formy zaangażowania się w działalność wolontariatu i organizacji, które z założenia pomagają i wspierają potrzebującym 	
19	Czasami pod górkę. Trudności w okresie dojrzewania	<p>- uświadomienie uczniom, że osoba przeżywająca trudności i kryzysy może liczyć na życzliwość i wsparcie kompetentnych osób i instytucji</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnienie, dlaczego trzeba 	

	<p>przełamać nieufność przy prośbie o pomoc</p> <ul style="list-style-type: none">- zwerbalizowanie problemów, które często nurtują młodych ludzi- przekazanie swoich wątpliwości najbliższym, by dowiedzieć się, co sądzą o przedstawionych problemach- wskazanie specjalistów, do których można udać się o pomoc	
--	--	--

TEMATYKA ZAJĘĆ WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE KLASA 7

Realizowana na podstawie programu nauczania:
Teresa Król, Wędrując ku dorosłości.

	Temat lekcji	Cel ogólny i omawiane zagadnienia	
1	Rozwój człowieka	<ul style="list-style-type: none">- uświadomienie uczniom celów i treści zajęć wychowanie do życia w rodzinie, wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa uczniów i umiejscowienie uczucia w jego aktualnym etapie rozwojowym- zrozumienie istoty tworzenia i przestrzegania zasad i reguł pracy w grupie- etapy rozwoju życia człowieka od poczęcia do późnej starości- rola i znaczenie przejścia z dzieciństwa do późnej starości	
2	Dojrzałość to znaczy....	<ul style="list-style-type: none">- uświadomienie uczniom, że osiągnięcie dojrzałości wymaga osobistego zaangażowania i samowychowania- definicja dojrzałości i samowychowania- kryteria dojrzałości człowiekauświadomienie swojej roli i osobisty wpływ w osiągnięciu dojrzałości	
3	Dojrzewanie – rozwój fizyczny	<ul style="list-style-type: none">- uświadomienie uczestniczkom zajęć celowości zmian zachodzących w ich organizmach i potrzebę ich akceptacji	Lekcja dla grupy dziewcząt

		<ul style="list-style-type: none"> - charakterystyczne zmiany zachodzące w organizmie dorastających dziewcząt - celowość zmian zachodzących w organizmach dorastających dziewcząt <ul style="list-style-type: none"> - zrozumienie skutków kompleksów związanych z wyglądem 	
4	Dojrzewanie - zmiany psychiczne	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczestniczkom potrzeby podjęcia pracy nad sobą zmierzającej do integracji psychofizycznej - typowe problemy i trudności występujące u dziewcząt w okresie dojrzewania <ul style="list-style-type: none"> - przyczyny i trudności dojrzewających dziewcząt - sposoby radzenia sobie z trudnościami okresu dojrzewania - gdzie szukać specjalistycznej pomocy 	Lekcja dla grupy dziewcząt
5	Mężczyzna i kobieta. Co warto wiedzieć o ich płodności	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie możliwości zrozumienia i rozpoznawania ludzkiej płodności i przyjęcie ekologicznego trybu życia - różnice między płodnością kobiety i mężczyzny - wskazanie najważniejszego momentu w cyklu kobiety - działanie cyklu owulacyjnego i żeńskich hormonów płciowych <ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie, że w małżeństwie można prowadzić ekologiczny styl życia w sferze płodności 	Lekcja dla grupy dziewcząt
6	Przekazywanie życia	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczestniczkom zajęć odpowiedzialności za sferę seksualną 	Lekcja dla grupy dziewcząt

		<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie czym są wartości dla człowieka i potrafi wybrać te które uważa za ważne zrozumienie, że życie ludzkie jest wartością funkcje współżycia seksualnego uświadomienie, że podjęcie działań w sferze seksualnej wiąże się z odpowiedzialnością 	
7	Pierwsze kroki w szczęśliwe dzieciństwo	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczestnikom znaczenia miłości rodziców do dziecka od pierwszych chwil jego życia - uświadomienie jakie znaczenie w okresie ciąży ma kontakt matki z dzieckiem -poród jako trudny moment zarówno w życiu matki jak i dziecka i że rodzice powinni się do niego przygotować -sposoby zaspakajania potrzeb małego dziecka 	Lekcja dla grupy dziewcząt
8	Dojrzewanie – rozwój fizyczny	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczestnikom zajęć celowości zmian zachodzących w ich organizmach i potrzebę ich akceptacji - charakterystyczne zmiany zachodzące w organizmie dorastających chłopców - celowość zmian zachodzących w organizmach dorastających chłopców - zrozumienie skutków kompleksów związanych z wyglądem 	Lekcja dla grupy chłopców
9	Dojrzewanie - zmiany psychiczne	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczestnikom potrzeby podjęcia pracy nad sobą zmierzającej do integracji psychofizycznej - typowe problemy i trudności 	Lekcja dla grupy chłopców

		<p>występujące u chłopców w okresie dojrzewania</p> <ul style="list-style-type: none"> - przyczyny i trudności dojrzewających chłopców - sposoby radzenia sobie z trudnościami okresu dojrzewania <p>- gdzie szukać specjalistycznej pomocy</p>	
10	Mężczyzna i kobieta. Co warto wiedzieć o ich płodności	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie możliwości zrozumienia i rozpoznawania ludzkiej płodności i przyjęcie ekologicznego trybu życia - różnice między płodnością kobiety i mężczyzny - wskazanie najważniejszego momentu w cyklu kobiety <p>- uświadomienie, że w małżeństwie można prowadzić ekologiczny styl życia w sferze płodności</p>	Lekcja dla grupy chłopców
11	Przekazywanie życia	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczestnikom zajęć odpowiedzialności za sferę seksualną - uświadomienie czym są wartości dla człowieka i potrafi wybrać te które uważa za ważne - zrozumienie, że życie ludzkie jest wartością - funkcje współżycia seksualnego - uświadomienie, że podjęcie działań w sferze seksualnej wiąże się z odpowiedzialnością 	Lekcja dla grupy chłopców
12	Pierwsze kroki w szczęśliwe dzieciństwo	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczestnikom znaczenia miłości rodziców do dziecka od pierwszych chwil jego życia - uświadomienie jakie znaczenie w okresie ciąży ma kontakt matki z dzieckiem - poród jako trudny moment 	Lekcja dla grupy chłopców

		zarówno w życiu matki jak i dziecka i że rodzice powinni się do niego przygotować -sposoby zaspakajania potrzeb	
13	Pierwsze uczucia	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie potrzeby doskonalenia w sobie postawy miłości - różnice pomiędzy zauroczeniem a miłością - rola i znaczenie wstydu w budowaniu bliskich relacji z osobami płci przeciwnej - odpowiedzialność za jakość budowanych relacji międzyludzkich 	
14	Czas oczekiwania	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom odpowiedzialności rodzicielskiej za poczęcie dziecka - budowa komórek rozrodczych męskich i żeńskich - definicja zapłodnienia - rozwój dziecka w okresie prenatalnym - uświadomienie uczniom, że życie dziecka w okresie prenatalnym wiąże się z szybkim tempem rozwoju i wymaga szczególnej troski rodziców 	
15	Komunikacja w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom potrzeby budowania bliskich relacji w rodzinie -definicja komunikacji interpersonalnej w rodzinie - zasady skutecznego porozumiewania się -różnice między komunikatem pośrednim TY i bezpośrednim JA 	
16	Savoir – vivre, czyli zasady dobrego wychowania	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom, że zasady dobrego wychowania służą budowaniu relacji z innymi ludźmi - definicja pojęcia savoir-vivre - zasady dobrego zachowania w 	

		<p>miejscach publicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> - istota i zasady asertywności 	
17	Utrata wolności, czyli uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom, że uzależnienia niszczą ludzką wolność - definicja uzależnienia - rodzaje uzależnień - czynniki ryzyka sprzyjające uzależnieniom 	
18	Uzależnienia behawioralne	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom, że człowiek może chronić siebie przed uzależnieniami - rodzaje uzależnień behawioralnych i ich objawy - konieczność mądrego korzystania z mediów cyfrowych - czynniki chroniące przed uzależnieniami 	
19	Ludzkie drogowskazy	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom, że wybór autorytetu to samodzielna i ważna decyzja - definicja autorytetu - cechy osobowości budujące autorytetu - różnice między autorytetem a idolem 	

TEMATYKA ZAJĘĆ WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE KLASA 8

Realizowana na podstawie programu nauczania:
Teresa Król, Wędrując ku dorosłości.

	Temat lekcji	Cel ogólny i omawiane zagadnienia	Uwagi o realizacji
1	Budowanie relacji międzyosobowych	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom, że potrzeba wyzwania autorefleksji jest niezbędna do samowychowania - Określenie zasad pracy na zajęciach wychowania do życia w rodzinie -określenie czym jest samowychowanie - znaczenie budowania więzi między ludźmi - atuty życia wspólnotowego w organizacjach stowarzyszeniach ,wolontariacie sporcie itp. 	
2	Na początek: zakochanie	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom jak ważna jest wypracowanie postawy empatii i życzliwości wobec innych Charakteryzacja miłości jako postawy życzliwości i odpowiedzialności - określanie cech osoby zakochanej i emocji towarzyszących temu uczuciu - charakteryzacja miłości platonicznej 	

		<ul style="list-style-type: none"> -uzasadnienie, że możliwa jest droga do miłości od przyjaźni - wskazanie różnic oczekiwań chłopców i dziewcząt w młodzieńczych związkach 	
3	O etapach i rodzajach miłości	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom, że miłości można się uczyć i kształtować postawę dawcy - przedstawienie etapów rozwoju miłości - dokonanie charakterystyki : <ul style="list-style-type: none"> • miłości warunkowej „jeżeli” • ze względu na... „ponieważ” • bezwarunkowej czyli osobowej - zaprezentowanie rodzajów miłości - opisanie postawy osoby kochającej miłością dojrzałą 	
4	Rozwój psychoseksualny człowieka	<ul style="list-style-type: none"> - uczennica uświadomi sobie potrzebę akceptacji własnej płciowości i znaczenie więzi emocjonalnych: przyjaźni, zakochania, miłości - przedstawienie biologicznej determinacji płci - omówienie znaczenia okresu dzieciństwa i środowiska rówieśniczego dla identyfikacji z własną płcią - określenie czym jest kobiecość \ męskość - określenie roli uczuć i sposoby uzewnętrzniania, a także sposoby ich odbierania 	Lekcja dla grupy dziewcząt
5	Seksualność człowieka	<ul style="list-style-type: none"> - uczennica uświadomi sobie potrzebę wypracowania integracji seksualnej i odpowiedzialnego przeżywania 	Lekcja dla grupy dziewcząt

		<p>własnej płciowości charakterystyka trzech poziomów seksualności człowieka - przedstawienie zagadnień procesu dojrzewania człowieka w sferze seksualnej – przechodzenia dominanty podkorowej do korowej - określenie na czym polegają zagrożenia i szkody związane z niedojrzałym i nieodpowiedzialnym traktowaniem popędu seksualnego</p>	
6	Przedwczesna inicjacja seksualna	<p>- uczennica uświadomi sobie potrzebę wypracowania postawy odpowiedzialności za wybory związane z aktywnością seksualną i miłością - określenie czym jest przedwczesna inicjacja seksualna -charakterystyka związku między aktywnością seksualną a miłością, szacunkiem i odpowiedzialnością - skutki przedwczesnej inicjacji seksualnej - wskazanie argumentów biomedycznych, psychicznych, społecznych i etycznych za inicjację seksualną w małżeństwie - zapoznanie z problemami związanymi z przedmiotowym traktowaniem człowieka w dziedzinie seksualnej</p>	Lekcja dla grupy dziewcząt
7	Metody rozpoznawania płodności	<p>- uczennica uświadomi sobie potrzebę wypracowania postawy odpowiedzialnego rodzicielstwa i respektowania praw natury, ekologii, rodziny - określenie na czym polega planowanie dzietności rodziny i jakie aspekty należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji</p>	Lekcja dla grupy dziewcząt

		<p>prokreacyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnienie na czym polega odpowiedzialność mężczyzny i kobiety za sferę seksualną i prokreację - przedstawienie fizjologii płodności oraz hormony warunkujące płodność kobiet i mężczyzn - zaprezentowanie metod rozpoznawania płodności ich przydatność w planowaniu rodziny i diagnostyce zaburzeń 	
8	Antykoncepcja i środki wczesnoporonne	<ul style="list-style-type: none"> - uczennica uświadomi sobie, że płodność i planowanie rodziny jest wspólną sprawą kobiety i mężczyzny ; troska o zdrowie dotyczy ich obojga - definicja antykoncepcji i środków wczesnoporonnych - rodzaje środków antykoncepcyjnych i wczesnoporonnych - dokonanie oceny stosowania poszczególnych środków w różnych aspektach, np. medycznym, ekologicznymi etycznym - wskazanie różnic pomiędzy środkami antykoncepcyjnymi a wczesnoporonnymi 	Lekcja dla grupy dziewcząt
9	Rozwój psychoseksualny człowieka	<ul style="list-style-type: none"> - uczeń uświadomi sobie potrzebę akceptacji własnej płciowości i znaczenie więzi emocjonalnych: przyjaźni, zakochania, miłości - przedstawienie biologicznej determinacji płci - omówienie znaczenia okresu dzieciństwa i środowiska rówieśniczego dla identyfikacji z własną płcią - określenie czym jest kobiecość \ męskość 	Lekcja dla grupy chłopców

		- określenie roli uczuć i sposoby uzewnętrzniania, a także sposoby ich odbierania	
10	Seksualność człowieka	<p>- uczeń uświadomi sobie potrzebę wypracowania integracji seksualnej i odpowiedzialnego przeżywania własnej płciowości</p> <p>charakterystyka trzech poziomów seksualności człowieka</p> <p>- przedstawienie zagadnień procesu dojrzewania człowieka w sferze seksualnej – przechodzenia dominanty podkorowej do korowej</p> <p>- określenie na czym polegają zagrożenia i szkody związane z niedojrzałym i nieodpowiedzialnym traktowaniem popędu seksualnego</p>	Lekcja dla grupy chłopców
11	Przedwczesna inicjacja seksualna	<p>- uczeń uświadomi sobie potrzebę wypracowania postawy odpowiedzialności za wybory związane z aktywnością seksualną i miłością</p> <p>- określenie czym jest przedwczesna inicjacja seksualna</p> <p>-charakterystyka związku między aktywnością seksualną a miłością, szacunkiem i odpowiedzialnością</p> <p>- skutki przedwczesnej inicjacji seksualnej</p> <p>- wskazanie argumentów biomedycznych, psychicznych, społecznych i etycznych za inicjację seksualną w małżeństwie</p> <p>- zapoznanie z problemami związanymi z przedmiotowym traktowaniem człowieka w dziedzinie seksualnej</p>	Lekcja dla grupy chłopców
12	Metody rozpoznawania	- uczeń uświadomi sobie potrzebę wypracowania	Lekcja dla grupy chłopców

	płodności	<p>postawy odpowiedzialnego rodzicielstwa i respektowania praw natury, ekologii, rodziny</p> <ul style="list-style-type: none"> - określenie na czym polega planowanie dzietności rodziny i jakie aspekty należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji prokreacyjnych - wyjaśnienie na czym polega odpowiedzialność mężczyzny i kobiety za sferę seksualną i prokreację - przedstawienie fizjologii płodności oraz hormony warunkujące płodność kobiet i mężczyzn - zaprezentowanie metod rozpoznawania płodności ich przydatność w planowaniu rodziny i diagnostyce zaburzeń 	
13	Antykoncepcja i środki wczesnoporonne	<p>- uczeń uświadomi sobie, że płodność i planowanie rodziny jest wspólną sprawą kobiety i mężczyzny ; troska o zdrowie dotyczy ich obojga</p> <ul style="list-style-type: none"> - definicja antykoncepcji i środków wczesnoporonnych - rodzaje środków antykoncepcyjnych i wczesnoporonnych - dokonanie oceny stosowania poszczególnych środków w różnych aspektach, np. medycznym, ekologicznymi etycznym - wskazanie różnic pomiędzy środkami antykoncepcyjnymi a wczesnoporonnymi 	Lekcja dla grupy chłopców
14	Choroby przenoszone drogą płciową	<p>- uświadomienie uczniom potrzeby abstynencji do małżeństwa jako skutecznej ochrony przed chorobami przenoszonymi drogą płciową</p> <ul style="list-style-type: none"> - główne przyczyny szerzenia się 	

		<p>chorób przenoszonych drogą płciową</p> <ul style="list-style-type: none"> - czynniki zwiększające ryzyko zakażenia <ul style="list-style-type: none"> - wskazanie czynników chorobotwórczych - charakterystyka jednostek chorobowych (rozwój, objawy) - sposoby prewencji chorób przenoszonych drogą płciową 	
15	AIDS	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom, że swoboda seksualna jest zagrożeniem dla zdrowia a nawet życia człowieka - charakterystyka zakażenia HIV i choroby AIDS - przedstawienie historii epidemii AIDS w Polsce i na świecie - wskazanie sytuacji i zachowań podczas których można zakażać się wirusem HIV - omówienie przebiegu choroby AIDS - wskazanie zachowań, które nie grożą zakażeniem się wirusem HIV - 	
16	Niepłodność i wielkie pragnienie dziecka	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom, że rodzicielstwo zastępcze lub adopcja może być źródłem satysfakcji i spełnienia w rodzicielstwie - omówienie głównych funkcji płciowości - określenie czym jest zdrowie prokreacyjnej <ul style="list-style-type: none"> - wskazanie sposobów zapobiegania niepłodności - rodzaje technik sztucznego zapłodnienia i ich skuteczność - naprotechnologia jako sposób leczenia niepłodności 	

		<ul style="list-style-type: none"> - charakterystyka technik sztucznego zapłodnienia i ich konsekwencje medyczne 	
17	Inicjacja seksualna. Czy warto czekać?	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom, że budowanie więzi między kobietą a mężczyzną wymaga wiedzy oraz przyjęcia i respektowania norm etycznych - wyjaśnienie na czym polega odpowiedzialność w sferze seksualnej - przedstawienie argumentów natury psychologicznej, zdrowotnej, społecznej i moralnej, za inicjacja w małżeństwie - rozwiewanie obiegowych mitów dotyczących inicjacji seksualnej: „trzeba się sprawdzić”, argument „kota w worku”, „wszyscy tak robią” itp. 	
18	Dojrzałość do małżeństwa	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom potrzeby stwarzania w małżeństwie i rodzinie klimatu miłości, szacunku, troski i bezpieczeństwa -uzasadnienie, dlaczego okres narzeczeństwa jest istotny w przygotowaniu do małżeństwa - charakterystyka rodzajów dojrzałości do małżeństwa -kryteria wyboru współmałżonka i motywy zawierania małżeństwa - charakterystyka czynników warunkujących trwałość i powodzenie relacji małżeńskiej - wewnętrzne i zewnętrzne zagrożenia rodziny - akty prawne chroniące małżeństwo i rodzinie 	
19	Wobec choroby, cierpienia i	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie uczniom, że jest ogniwem w łańcuchu 	

śmierci

**pokoleń i powinien zachować
pamięć o przodkach**

- sposoby pomocy (wolontariat)
rodzinie z potrzebami
- przedstawienie sytuacji rodziny
w której zmarło dziecko po lub
przed urodzeniem
- opisanie postawy członków
rodziny wobec osoby umierającej
- etapy przeżywania żałoby